

Exemplar für Prüfer/innen

Kompenzacijski izpit k standardiziranemu
kompetenčno usmerjenemu pisnemu
zrelostnemu izpitu / zrelostnemu in diplomskemu izpitu

Oktober 2023

Slovenščina

Kompenzacijski izpit 1
Podatki za **spraševalke/spraševalce**

Napotki h kompenzacijskemu izpitu za spraševalke/spraševalce

Spoštovana spraševalka, spoštovani spraševalec!

Kompenzacijski izpit vsebuje nalogo, ki je razdeljena na več delovnih nalog. Vse delovne naloge je v izpitnem pogovoru treba obdelati na osnovi priloženega besedila/priloženih besedil; naloge upoštevajo zahtevnostni področji *Reprodukcija, reorganizacija in prenos* in *Refleksija in reševanje problema*. Pri zadnji delovni nalogi gre za monološko govorno nalogo, ki jo mora kandidatka/kandidat opraviti samostojno, ne v dialogu. Izpit lahko traja največ 25 minut. Priporočamo, da se držite predlaganega izpitnega časa za posamezno delovno nalogo, tako bo za vsako od nalog na voljo dovolj časa, hkrati pa boste poskrbeli, da se ne bo prekoračilo najdaljše dovoljeno trajanje izpita.

Po dani nalogi in priloženem besedilu/priloženih besedilih je v nadaljevanju pripravljen tudi komentar k nalogi, ki naj vam pomaga pri ocenjevanju kompenzacijskega izpita. Poleg tega sta kompenzacijskemu izpitu priložena tudi ustrezni ocenjevalni seznam in navodilo za popravo in ocenjevanje. Oba je obvezno treba uporabiti.

Upoštevajte tudi to, da so v komentarju oblikovane možne ubeseditve dane delovne naloge – s težiščem na vsebinski dimenziji. Kandidatka/kandidat more – glede na delovno nalogo – delovne naloge prav dobro opraviti tudi, če ne vključi vseh v komentarju navedenih vsebinskih točk, navede pa druge vsebinsko pomembne vidike ali se odloči za drugačno interpretacijsko pot.

Pripravljalni čas obsega najmanj 30 minut, izpitni čas največ 25 minut.

Kandidatka/kandidat lahko uporablja kot pripomoček slovar.

Ustni kompenzacijski izpit je ocenjen s pozitivno oceno, če so zahteve na bistvenih področjih pretežno izpolnjene.

Pri skupni oceni se upoštevajo tako odgovori pri kompenzacijskem izpitu kakor tudi rezultat klavzurne naloge. O skupni oceni odloča izpitna komisija.

Tema: France Prešeren: *Učenec*

Preberite pesem Franceta Prešerna *Učenec* (1832) (priloga 1).

Nato **obdelajte** naslednje delovne naloge:

Delovne naloge		Zahtevnostna področja
1.	Povzemite vsebino pesmi <i>Učenec</i> .	Zahtevnostno področje 1 <i>Reprodukcija, reorganizacija in prenos</i> Trajanje izpita: približno 3 minute
2.	Razčlenite notranjo zgradbo pesmi <i>Učenec</i> .	Zahtevnostno področje 1 <i>Reprodukcija, reorganizacija in prenos</i> Trajanje izpita: približno 4 minute
3.	Analizirajte jezik in stil pesmi.	Zahtevnostno področje 1 <i>Reprodukcija, reorganizacija in prenos</i> Trajanje izpita: približno 3 minute
4.	Prenesite pesem v sodobni čas in jezik in jo preoblikujte v besedilo sodobnega učenca/sodobne učenke.	Zahtevnostno področje 2 <i>Refleksija in reševanje problema</i> Trajanje izpita: približno 5 minut
5.	Pred izpitno komisijo v obliki kratkega referata predstavite Prešernovo pesem <i>Učenec</i> . Pri tem <ul style="list-style-type: none"> – analizirajte izjave o učenju v Prešernovi pesmi, – zavzemite stališče do njih, – povežite izpoved pesmi z lastnimi izkušnjami. 	Zahtevnostni področji 1 in 2 <i>Reprodukcija, reorganizacija in prenos; Refleksija in reševanje problema</i> Trajanje izpita: največ 5 minut (najmanj 3 minute)

Priloga 1

France Prešeren: *Učenec* (1832)

Klel je neki mlad učenec
pust na pepelnično jutro,
te besede je govoril
v jezi svoji tisto uro: 4

»O, predpust¹, ti čas presneti,
da bi več ne prišel v drugo!
Ti med mater³ne petice²
si poslal požrešno kugo, 8
si mošnjico mi rejeno³
d'jal popolnoma na suho;
stari oča se bo praskal,
gledala bo mati čudno, 12
malo pénezov⁴ poslala,
dokaj bosta mi naukov;
vendar to bi še prenesel,
to še ni največje hudo. 16

O, predpust, ti čas presneti,
da bi več ne prišel v drugo!
Sem obesil zavolj tebe
dokaj časa uk na kljuko; 20
treba prečuvati⁵ bode
več noči s prižgano lučjo,
dolgo si glavo beliti,
da popravim spet zamudo; 24
vendar to bi še prenesel,
to še ni največje hudo.

O, predpust, ti čas presneti,
da bi več ne prišel v drugo! 28
Si omožil⁶ dokaj deklic,
in med njimi mojo ljub³co,
mlado deklico nezvesto,
lepo Reziko nemškuto⁷, 32
za katero rad bi dal bi
kri, življenje, svojo dušo. –
Da si njo mi ti omožil,
oh, to je največje hudo!« – 36

Vir: Poezije doktorja Franceta Prešerna. Uredil, uvod in razlago napisal dr. Anton Slodnjak.
Tretja izdaja. V Ljubljani: Prešernova družba 1976, str. 48.

Razlaga besed:

- ¹ **predpust:** čas pred pustnim torkom
² **petice:** srebrn avstrijski kovanec za pet grošev
³ **mošnjico rejeno:** debelo denarnico
⁴ **pénez:** denar manjše vrednosti
⁵ **prečuvati:** prebedeti, ne spati, ostati pokonci
⁶ **omožiti:** poročiti se (za žensko); gl. oženiti se (za moškega)
⁷ **Reziko nemškuto:** Nemko Reziko. Najbrž neka pesnikova dunajska znanka.

INFORMACIJE:

France Prešeren (Vrba na Gorenjskem, 1800 – Kranj, 1849): slovenski pravnik in pesnik

Pesem *Učenec* je prvič izšla v *Ilirskem listu* 14. januarja 1832.

Pesem je po obliki **romanca**. Značilno za romanco, ki izvira iz Španije, je, da je tematika obdelana na bolj lahkoten, celo humoren način. Razlika s klasično romanco je v tem, da konec ni ravno tragičen, ima pa pogosto moralno tendenco. Predpisana oblika: daljše kitice s štiristopičnimi troheji in asonancami (ujemanje besed v samoglasniku na koncu ali znotraj verza; tukaj ženske asonance v vsakem drugem verzu).

Vir: Kmecl, Matjaž: Mala literarna teorija. 4., popravljena in dopolnjena izd. Ljubljana: Mihelač in Nešovic 1995.

Komentar k nalogi za kompenzacijski izpit

Tema:	France Prešeren: <i>Učenec</i>
Situacija:	–
Izpolnitev naloge glede vsebine:	
Jedrno sporočilo (jedrna sporočila) priloženega besedila/ priloženih besedil:	Študent krivi predpustni čas za pomanjkanje denarja in popuščanje pri študiju. Izkaže se, da je najhujše to, da je za vedno izgubil deklo, v katero je bil zaljubljen.
Možnosti za delovno nalogo 1: Povzemite ...	V prvi kitici pesnik napove izpoved učenca. V kiticah, ki sledijo, pripoveduje oz. celo toži učenec/študent o težavah, ki so ga doletele v predpustnem času. V prvih dveh daljših kiticah toži, da je zaradi praznovanja izgubil ves materin denar in poleg tega še močno popustil pri šolanju zaradi pretiranega praznovanja v predpustnem času. V zadnji kitici pa pove, da je poleg tega izgubil še svojo ljubico, ker se je ta v predpustnem času poročila. To pa je za učenca najhujša težava.
Možnosti za delovno nalogo 2: Razčlenite ...	Prva, krajša uvodna kitica je napoved teme. Pesnik besedila ne izpoveduje v lastnem imenu, temveč v vlogi učenca; lirski subjekt oz. (epski) pripovedovalec (vsevedni, vse ve in vse komentira). V preostalih kiticah govori lirski subjekt (pripovedovalec učenec), je samogovor učenca, pesem zato spada bolj med lirske vločnice. Snov je vzeta iz vsakdanjega, študentskega življenja. Motivi so: osebnost učenca/študenta, veseljačenje, zanemarjanje učenja, zapravljanje denarja, nesrečna ljubezen.
Možnosti za delovno nalogo 3: Analizirajte ...	V informacijah k besedilu je najti pesemsko obliko, romanco, in podatek o metrumu (štiristopni trohej) in asonancah v vsakem drugem verzu. Pričakovati je, da kandidat/ka navede – na osnovi svojega vedenja in znanja oz. lastne analize – nekaj izmed spodaj navedenih pesniških sredstev. <ul style="list-style-type: none"> ■ <u>Nagovor</u> ali <u>apostrofa</u> (»O, predpust, ti čas presneti«). ■ <u>Poosebitev</u> ali <u>personifikacija</u>: nagovarjanje časa v letu (tj. predpustnega časa), kot da je oseba. ■ <u>Stopnjevanje</u> ali <u>klimaks</u>: iz kitice v kitico so hujše težave (izguba denarja, popuščanje pri študiju, izgubljena ljubezen). ■ <u>Pretiravanje</u> ali <u>hiperbola</u> (»za katero rad bi dal bil / kri, življenje, svojo dušo«). ■ <u>Obrnjen besedni red</u> ali <u>inverzija</u> (»čas presneti«, »v jezi svoji«).

	<ul style="list-style-type: none"> ■ <u>Refren</u> ali <u>pripev</u> (»vendar to bi še prenesel, / to še ni največje hudo«). ■ <u>Nasprotja</u> ali <u>antiteze</u> (v prvih dveh daljših kiticah, uvaja ju protivni veznik »vendar« – študent krivi predpust za izgubo denarja in popuščanje pri študiju, potem pa pove, da bi to še prenesel). ■ <u>Okrasni pridevki</u> (»mlad učenec«, »lepa Rezika«, »požrešna kuga« ...). <p>Druge slogovne značilnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ <u>pogovorni izrazi</u> (»nemškuta«, »presneti«) ■ <u>frazemi</u> (»pritti na suho«, »obesiti kaj na kljuko«) ■ raba <u>medmetov</u> (»o«, »oh«) <p>Slog je precej pogovoren, skladno z vsakdanjo tematiko, medmeti pa poleg rabe ločil (klicaji, pomišljaji, podpičja) izražajo še čustveno prizadetost.</p>
<p>Možnosti za delovno nalogo 4:</p> <p>Prenesite ...</p>	<p><i>Pričakuje se individualna obdelava teme in samostojnost pri preoblikovanju besedila v sodobni čas in jezik. Nastane lahko lirski ali prozni tekst.</i></p> <p>Nekaj možnosti jezikovnega preoblikovanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Sodobna pesem/sodobno besedilo brez narečno zaznamovanih, pogovornih besed in brez frazemov. Namesto teh uporaba sodobnih pogovornih besed, anglicizmov (npr. fešta, žur, nasvet, učenje, biti buden, facebook ...). ■ Možnosti vsebinske in čustvene identifikacije v posameznih verzih/stavkih, npr. obup nad izgubo denarja, časa, ljubice. ■ Vzroki za odlašanje učenja danes: ukvarjanje s prijetnejšimi aktivnostmi (šport, glasba, prijatelji); dijak je izpostavljen večjemu stresu. ■ ...
<p>Možnosti za delovno nalogo 5:</p>	<p>Kratek referat pred izpitno komisijo</p> <p><i>individualna obdelava</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ustrezna zgradba govornega prispevka ■ uporaba v dialoškem delu navedenih vsebin in refleksija o njih ■ stvarna pravilnost ■ logika argumentov ■ vsebinska in jezikovna usmerjenost k naslovniku ■ situaciji ustrezno izražanje

Pričakuje se samostojnost pri analizi izpovedi v pesmi in predstavljanju stališča do Prešernovih izjav o učenju.

Nekaj možnosti:

Pri analizi se pokaže, da se loteva besedilo različnih dejavnikov, ki vplivajo na učenje: pomanjkanje denarja, pomanjkanje koncentracije zaradi drugih dejavnosti (zabave) in ljubezni, pomanjkanje časa za učenje, pomanjkanje doslednosti, pomanjkanje motivacije.

Tema je brezčasna,

- ker tudi dandanes nekateri učenci/študenti zapravljajo denar staršev,
- ker zaradi prekomerne zabave trpi učenje,
- ker je nesrečna ljubezen tegoba, ki tare/mučni mlade še danes,
- ker učenci ne znajo dobro razpolagati s časom,
- ker učenci niso dosledni pri učenju, ker jim manjka motivacija za učenje.

Stališče do učenja, na primer:

Kaj vpliva na uspešno učenje?

Na uspešno učenje lahko vplivajo odnos staršev do učenca, odnos učiteljev do učenca, družbeno okolje, učne navade, metode učenja, načrtovanje učenja, motivacija za učenje, počutje učenca ...

Kaj ovira uspešno učenje?

Uspešno učenje lahko ovirajo neurejeno okolje, slabo telesno počutje, neorganizirano učenje, neurejeni zapiski, nemotivirano učenje ...

Individualne možnosti za povezavo z lastnimi izkušnjami z učenjem.

Beurteilungsraster zur Kompensationsprüfung der standardisierten Reife- und Diplomprüfung in der Unterrichtssprache

Kompetenzbereich	Teilkompetenzen	nicht erfüllt	das Wesentliche überwiegend erfüllt	das Wesentliche zur Gänze erfüllt	über das Wesentliche hinausgehend erfüllt	weit über das Wesentliche hinausgehend erfüllt
(K1) Aufgabenerfüllung aus inhaltlicher und struktureller Sicht Anforderungsbereich 1 <i>(Reproduktion, Reorganisation und Transfer)</i>	<p>kann Informationen, Standpunkte und Meinungen aus der Textbeilage/ den Textbeilagen ermitteln, strukturiert zusammenfassen bzw. einander gegenüberstellen</p> <p>kann Aufbau bzw. Argumentationslinien der Textbeilage(n) identifizieren und gegebenenfalls anhand von Textbelegen erläutern</p> <p>kann Merkmale bzw. die Intention(en) der Textbeilage(n) identifizieren und Textbelege dafür finden</p> <p>kann sprachliche bzw. literaturästhetische Besonderheiten der Textbeilage(n) identifizieren, analysieren und deren Wirkung bzw. Funktion beschreiben</p>					
Aufgabenerfüllung aus inhaltlicher und struktureller Sicht Anforderungsbereich 2 <i>(Reflexion und Problemlösung)</i>	<p>kann Meinungen, Argumente bzw. Argumentationslinien der Textbeilage(n) reflektieren und bewerten bzw. Interpretationshypothesen formulieren und anhand von Textbelegen begründen</p> <p>kann eine eigenständige Position zum Thema der Textbeilage(n) argumentativ überzeugend formulieren bzw. zu gesellschaftlichen, kulturellen, politischen und wirtschaftlichen Phänomenen treffsicher Stellung nehmen und diese bewerten</p> <p>kann themenbezogenes Sachwissen aktivieren, anwenden und gegebenenfalls Bezüge zu eigenen Erfahrungen und Werthaltungen herstellen</p> <p>kann mindestens drei Minuten zusammenhängend monologisch zum vorliegenden Thema sprechen</p>					
(K2) Aufgabenerfüllung hinsichtlich Stil, Ausdruck und normativer Sprachrichtigkeit	<p>kennt Sprachnormen und kann diese korrekt anwenden</p> <p>kann relevante Fachbegriffe anwenden und zeigt Varianz in Wortwahl und Satzbau</p> <p>kann adressaten- und situationsangemessen formulieren</p> <p>kann in Bezug auf die Textbeilage(n) eigenständig formulieren</p>					

Korrektur- und Beurteilungsanleitung

1 Erläuterungen zum Beurteilungsraster zur Kompensationsprüfung in der Unterrichtssprache

Die gesetzliche Regelung sieht vor, dass der Prüferin/dem Prüfer und der Beisitzerin/dem Beisitzer bei der Beurteilung des Prüfungsgebiets eine gemeinsame Stimme zukommt. Daher sollten stets beide den Beurteilungsraster erhalten, der der Angabe für Prüfer/innen beiliegt.

Die Beurteilung einer Kompensationsprüfung in der Unterrichtssprache **muss** unter Verwendung des standardisierten Beurteilungsrasters erfolgen.

1.1 Aufgabenstellung

Jede Aufgabenstellung ist in mehrere Teilaufgaben gegliedert, die **alle** von der Kandidatin/vom Kandidaten zu bearbeiten sind.

1.2 Kompetenzbereiche

Der Beurteilungsraster ist in zwei Kompetenzbereiche gegliedert, die dem Beurteilungsraster der standardisierten Klausur entsprechen:

- **K1: Aufgabenerfüllung aus inhaltlicher und struktureller Sicht**
 - Anforderungsbereich 1: *Reproduktion, Reorganisation und Transfer*
 - Anforderungsbereich 2: *Reflexion und Problemlösung*
- **K2: Aufgabenerfüllung hinsichtlich Stil, Ausdruck und normativer Sprachrichtigkeit**

1.3 Notenfindung

Beurteilt werden die beiden Kompetenzbereiche **Aufgabenerfüllung aus inhaltlicher und struktureller Sicht** (jeweils bezogen auf die beiden Anforderungsbereiche) sowie **Aufgabenerfüllung hinsichtlich Stil, Ausdruck und normativer Sprachrichtigkeit**.

Jeder dieser beschriebenen Kompetenzbereiche muss in Summe (der Teilkompetenzen) positiv bewertet werden, um zu einer positiven Beurteilung der Kompensationsprüfung zu gelangen.

Wenn bei einer Prüfung **einer** der Kompetenzbereiche (K1 oder K2) nicht „überwiegend“ erfüllt ist, ist die Prüfung mit „Nicht genügend“ zu beurteilen.

Die Prüfung ist mit „Genügend“ zu beurteilen, wenn beide Kompetenzbereiche zumindest „überwiegend“ erfüllt sind.

Die Prüfung ist mit „Befriedigend“ zu beurteilen, wenn beide Kompetenzbereiche „zur Gänze“ erfüllt sind. Einzelne „überwiegend“ erfüllte Teilkompetenzen können durch „über das Wesentliche hinausgehend“ und „weit über das Wesentliche hinausgehend“ erfüllte Leistungen ausgeglichen werden.

Mit „Gut“ oder „Sehr gut“ ist eine Prüfung zu beurteilen, wenn die Teilkompetenzen der Kompetenzbereiche jeweils mehrheitlich „über das Wesentliche hinausgehend“ erfüllt oder „weit über das Wesentliche hinausgehend“ erfüllt sind.

Werden alle zwei Kompetenzbereiche positiv (= „überwiegend“ und darüber) bewertet, könnte sich eine Zwischennote ergeben. In diesem Fall liegt es im Ermessensbereich der Prüferin/des Prüfers, ob die bessere oder die schlechtere Note gegeben wird. Für diese Entscheidung ist die Aufgabenerfüllung in den einzelnen Teilkompetenzen, wie etwa Argumentationsqualität oder stilistische Qualität, noch einmal heranzuziehen.

1.4 Zur Spaltenbezeichnung des Beurteilungsrasters

Die Attribute der Spalten „das Wesentliche überwiegend erfüllt“ („die nach Maßgabe des Lehrplanes gestellten Anforderungen in der Erfassung und in der Anwendung des Lehrstoffes sowie in der Durchführung der Aufgaben in den wesentlichen Bereichen überwiegend erfüllt“), „das Wesentliche zur Gänze erfüllt“ („in den wesentlichen Bereichen zur Gänze erfüllt“, „merkliche Ansätze zur Eigenständigkeit“), „über das Wesentliche hinausgehend erfüllt“ („in über das Wesentliche hinausgehendem Ausmaß erfüllt“, „merkliche Ansätze zur Eigenständigkeit“, „bei entsprechender Anleitung die Fähigkeit zur Anwendung [des] Wissens und Könnens auf [...] neuartige Aufgaben“) und „weit über das Wesentliche hinausgehend erfüllt“ („in weit über das Wesentliche hinausgehendem Ausmaß erfüllt“, „deutliche Eigenständigkeit“, „die Fähigkeit zur selbständigen Anwendung [des] Wissens und Könnens auf [...] neuartige Aufgaben“) entsprechen den Notendefinitionen der Beurteilungen mit „Genügend“, „Befriedigend“, „Gut“ und „Sehr gut“ in der Verordnung zur Leistungsbeurteilung (vgl. § 14 LBVO). Wichtig ist, dass die Beurteilung der Prüfung entsprechend dem Abschnitt 1.3 erfolgt.

2 Gesamtbeurteilung

Da sowohl die von der Kandidatin/vom Kandidaten im Rahmen der Kompensationsprüfung erbrachte Leistung als auch das Ergebnis der Klausurarbeit für die Gesamtbeurteilung herangezogen werden, kann die Gesamtbeurteilung nicht besser als „Befriedigend“ lauten.